

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

29 d'avust 2023

31 d'avust 2023

696/2023

Incumbensa Gartmann-Albin

concernent la creaziun d'in post spezialisà sco er d'in center da cumpetenzza
per disturbis dal spectrum autistic (DSA)

Resposta da la Regenza

Concernent la derasaziun da disturbis dal spectrum autistic (DSA) s'avischina la Svizra plaun a plaun a las ratas da prevalenza che vegnan citadas il pli savens en la scienza e che s'extendan da 0,8 fin 1 pertschient. Studis actuals mussan, che 25 fin 30 pertschient da las persunas pertutgadas han in grev disturbi autistic en furma d'in autissem da l'uffanza tempriva. Per il Grischun vul quai dir: 1600 fin 2000 persunas cun DSA, sco er mintga onn trais fin tschintg novs cas d'in grev disturbi autistic en furma d'in autissem da l'uffanza tempriva. Cunzunt uffants e giuvenils èn en ina fasa da la vita sensibla. En la fasa tempriva da la diagnosa han els e lur famiglias perquai in basegn pli grond da cussegliaziun che persunas creschidas.

Il chantun Grischun metta a disposiziun a persunas cun impediments (uffants en la vegliadetgna prescolara, scolaras e scolaras, giuvenils, persunas creschidas) purschidas cumplessivas en il sectur da l'intervenziun tempriva, da la scolaziun speziala, da la terapia, da l'abitar e da l'integraziun en il mund da lavur. Da questas purschidas pon far diever er las persunas ch'èn pertutgadas da DSA. Cun «autismus deutsche schweiz», in'uniun per confamigliars, per persunas pertutgadas e per persunas spezialisadas, exista in post da contact per las persunas pertutgadas e per lur ambient. Quest post da contact ha ina incarica da prestaziun cun l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas. En la regiun da la Svizra da l'Ost pli extendida existan plinavant duas purschidas spezialisada per DSA (la Clinica per psichiatria d'uffants e da giuvenils da la Clinica psichiatrica da l'Universitad da Turitg ed il Post spezialisà per l'agid en cas d'autissem da la Svizra da l'Ost en il chantun Son Gagl). Il fatg, ch'i dat mo en ils dus chantuns da la Svizra da l'Ost cun la pli gronda populaziun in post spezialisà resp. in center da cumpetenzza per DSA, inditgescha ch'ina tscherta spessezza da la populaziun sto esser avant maun per garantir questa purschida en moda raschunaivla. L'incumbensa pretenda che la Regenza creeschia in post spezialisà per autissem supplementarmain a las purschidas existentas e ch'ella planiseschia in center da

cumpetenzza per autissem. Areguard in eventual post spezialisà per autissem constatescha la Regenza, ch'in tal basegn n'è betg cumprovà cleramain per personas creschidas. Per personas da main che 20 onns, cunzunt per scolaras e scolars, constatescha la Regenza in basegn da cussegliaziun per las personas d'instrucziun e per las personas spezialisadas, per las personas responsablas per l'educaziun, per las direcziuns da las scolas e per las autoritads da scola. I duai vegnir examinà, sche – en collavuraziun cun in post spezialisà adattà – i po vegnir messa a disposiziun ina purschida da cussegliaziun correspudenta per uffants e giuvenils cun DSA.

L'installaziun d'in center da cumpetenzza per autissem refusescha la Regenza cun las suandantas ponderaziuns: Las instituziuns da scolaziun speziala han ina incumbensa cumplessiva per ademplir ils basegns da las scolaras e dals scolars da tut las parts dal chantun. Ord vista dal fatg po la gronda part da las scolaras e dals scolars cun DSA vegnir promovida en il rom da la purschida existenta. Per scolaras e scolars cun in basegn da promoziun e d'assistenza extraordinariamain grond vegnan tschertgadas e realisadas – sco fin ussa – soluziuns pratitgabras en il cas singul, sco che quai è il cas er en connex cun auters impediments. La Regenza è dentant pronta d'examinar – en il rom da las incaricas da prestaziun existentas – sche adattaziuns concepziunalas u localas da la purschida èn inditgadas per scolaras e scolars cun DSA.

En il sector da las purschidas d'assistenza specificas per personas creschidas cun ina greva furma da DSA posseda il chantun purschidas suffizientas. Las instituziuns cun purschidas d'assistenza han furmà durant ils ultims onns las cumpetenzas respectivas. En vista a l'eventual augment dal dumber da personas creschidas cun DSA vegni examinà d'extender la purschida existenta.

Sa basond sin questas explicaziuns propona la Regenza al Cussegl grond da midar questa incumbensa sco suonda:

La Regenza examinescha en moda orientada al basegn d'extender las purschidas ed ils servetschs a favur da las personas cun DSA, sco er en il rom d'ina analisa dal basegn da crear in post spezialisà per autissem che metta il focus sin ils uffants e giuvenils.

En num da la Regenza

Il president:

Peter Peyer

Il cancellier:

Daniel Spadin